

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

Any 2.^{on}

Tortosa, 15 Juliol de 1900

Núm. 33

La Guerra dels Segadors

Lo 21 DE JULIOL DE 1640 A TORTOSA

Les iniquitats d'un govern tirá y despòtich llansaren al poble catalá a la guerra; perxó no es d'estranyar que 'l poble atropellat al veurers víctima del home més funest é infame del Regnat de Felip IV s'aixecára en armes al crit de *¡Visca la terra y muyran los traydors!*, crit sublim que ressoná per tots los àmbits de Catalunya, desde les afraus del Perineu a les riberes del Ebre.

Podrán varios historiadors moderns asmelegarse en negar llurs llealtats, però la veritable historia d'aquella época, jutja l'aixecament de nostra terra com una llegítima defensa del poble que veyá com se conculcaven les lleys y com queya Catalunya en mans d'aquella soldadesca, llansada al nostre terror pera que, segant llurs llibertats, fés escarni d'aquella honrada munió de catalans que tants sacrificis havia fet en benefici de la mateixa nació espanyola.

Malgrat lo *Corpus de sanch*, Tortosa vivía tranquila, però aquesta calma era tan aparent, que no tardaren los verdaders aymadors de la terra, en fer públics los crims comesos per les tropes afectes al Rey y en pregonar al poble los escandols y sacrilegis d'aquella malehida soldadesca.

Convensut lo poble tortosí de la rahó que assistia a Catalunya y obedient al manament del Consistori y Junta General de Braços, al capvespre del dia 21 de 1640 se llensá heroycament al carrer al crit de *¡Visca la terra y muyran los traydors!* dirigintse tot seguit al castell y obligant als Procuradors a que se 'ls fes entrega de la pólvora amagatzemada, la qual vá esser conduhida y depositada en les iglesies de San Jaume y San Antoni, distribuhintse, més tart, entre 'ls paysans sublevats en defensa de les llibertats de nostra ayuda terra, y en contra del que volia espolsarlas pera sempre.

Encesos per la lluyta y al crit sant

de la patria, recorreren los carrers de la ciutat, demanant lo cap del Primer Procurador D. Francesch Florcadell, qui, al volguer amenassar al poble, caygué a terra ferit d'una ganivetada.

Vingué allavors la eridoria y 'ls amotinats se dirigiren a casa l'Auditor de Guerra D. Jascinto de Miravall ab ánim d'incendiar l'edifici, quin acte no portaren a cap degut a la intervenció del P. Jaume Torrents que concurregué a n'aquell lloch posantse damunt d'un sach de pólvora, sosteuint la Costodia ab lo Santíssim Sacrament.

Aquest acte, de bon zel religiós, del venerable jesuita y la presencia del Senyor foren prou pera refredar les ires d'aquell poble, en aquell moment suprém..... Mitj' hora després lo poble enfurismat cremava al carrer los mobles y tapissos de les persones que s'havien distingit en la seva campanya envers lo Compte-Duch d'Olivares.

Al dia següent se repitiren iguals successos, en los quals sortiren victorioses les forses arreplegades al crit de *¡Visca la terra!*

Amos ja de la ciutat se dirigiren al castell ab l'objecte de *passar a foch y sanch* a tota la soldadesca y a les persones qu'alli s'havien amagat, entre les quals hi figuraven lo Governador D. Lluís de Monzuar, D. Pere Velasco, *Veedor* del Rey y D. Jascinto Rovira, Comissari Reyal.

Al arribar a n'aquest punt doném per acabada la ressenya per dos motius poderosissims. En primer lloch perque nostre propòsit no ha sigut altre que 'l de dedicar un recort lleuger a les víctimes sacrificades en defensa del amor patri, y en segon, perque no son les columnes d'un setmanari les destinades a posar de relleu les causes per les quals triomfaren les armes castellanés.

Si Tortosa hagués tingut un Bisbe propi, deslligat del poder central, y si 'l Clero s'hagués limitat exclusivament al esforç de salvar vides, qu'

era la seva missió..... aleshores, no s'haurien glorificat noms y apellits que deurién enterrarse pera sempre, del mateix modo que deuria esbarrassar del quartel del escut oficial de la ciutat l'ignominiós lletrero de: *Fidelisima y ejemplar ciudad de Tortosa.*

¡Descansen en pau los heroes d'aquella gloriosa lluyta!

Francesch Mestre y Noè.

Tortosa, Juliol de 1900.

MISSATJE

QUE LA JUNTA PERMANENT DE LA « UNIÓN CATALANISTA » PRESENTA A S. M. LA REYNA REGENT LO DIA 6 DEL CORRENT MES DE JULIOL.

SENYORA:

Las consoladoras esperansas que pogueren concebir los elements catalanistas quan, fa quinze anys, una comissió numerosa, en la que hi estavan representadas todas las classes socials de Catalunya, elevá a las gradas del Trono, que llavors compartía ab V. M. lo Rey D. Alfons XII (q. a. c. s.) una rahanada exposició d'agravis, s'han fos devant la sistemática persecució de que després han sigut objecte las aspiracions que pera 'l govern de sos particulars interessos senten los fills d'aquella terra.

Com si las inolvidables paraulas ab que 'l malaguanyat Espós de V. M. acullí, en aquella ocasió, la queixa, haguessin despertat los recels dels homes públics, al descubrir espalmats que bategavan a un mateix impuls lo cor del Rey y 'ls de gran part de sos súbdits, sa hostilitat envers aquestos ha vingut pronunciantse, desde llavors, ab moviment d'avansada sempre creixent fins a arribar a un punt que la sumissió més ferma no pot sofrir.

Y no res menys que de pérfits poden esser calificats los medis d'opressió de que en son rencor s'han valgut. De primer, acudint a la calumnia, que tan facilment extén una prempsa desvergonyida y que 's ven, y que, llevat d'honrosas excepcions, avuy tot ho corca, han procurat presentar a Catalunya, divorciada de lo restant d'Espanya, treballant pera concitar aixís contra d'ella l'odi de tots los demés territoris, igual que ella víctimas de las mateixas depredacions, y després, preparada d'aquesta manera la opinió, per no esser prou pera sos fins la legalitat de temps antich establerta, no han parat fins a canviarla per medi d'una llei de circumstancias ab quin confós contingut son

fàcils tota mena de paranys; y, com si aixó no fos prou, prenent pretext d' agitacions artificiosas, han arribat avuy, per medi del estat de siti, á prescindir de las débils garantías que dita lley podria oferir.

Es, segons ells, que la hora del estermíni ha arribat; y com quan se tracta d' extirpar los ideals d' un poble per medis violents lo que 's produheix son conflagracions, la Junta Permanent de la *Unió Catalanista* creu tenir la obligació d' acudir altra vegada, en representació de las numerosas associacions y entitats, de las que, com son nom ho indica, es llas d' unió, davant de V. M. á fi de que per los medis constitucionals las ampari en lo seu dret.

Pera decantar lo magnánim cor de V. M. á son favor, no deu aquésta Junta protestar de la nota de separatista ab que 's tracta de fer odiós lo Catalanisme.

Sens que rendeixi tribut á las vanas distincions y buyts calificatius ab que en sa enfarfegada fraseologia procuran enfosquir lo concepte de Pátria 'ls que no abrigan en son assarrit cor cap sentiment patriótic, lo Catalanisme no vol separar Catalunya de lo restant d' Espanya.

Si no ho probés aquest acte, per ell ja decidíu, donchs no 's compendria que recorreguessin al Cap del Estat los que del Estat intentessin separarse, ho probarian fins al excés los principis fonamentals de sas doctrinas.

Lo Catalanisme may ha treballat á l' ombra, y serveixi aquesta veritat pera fondre, encare que de pas, altrás imputacions calumniosas que també se li han dirigit. A la llum del dia, com ja diferents vegadas ho ha degut afirmarho, han tingut lloch las Assambleas en las que ha definit sos dogmas y 'ls meetings y manifestacions ab que ha procurat propagarlos, y sos organismes son tan simplificats y senzills y tan transparents sos acorts, que fins are hauria pogut deliberar ab la porta oberta en las sevas juntas, tant quan ha tractat de la reglamentació interna de son institut com quan s' ha ocupat en treballs pera 'l triomf de sas ideas.

Tots los seus actes, absolutament tots, son públics, y las bases pera una constitució regional que formulá en la memorable Assamblea de Manresa, de que tant en aquestos temps ab ignorancia absoluta s' ha parlat, constituhint, com constituïen, los principis fonamentals de son credo polítich, son la proba mellor del respecte que 'l Catalanisme professa al Estat espanyol.

En ellas, sense rodeiga ni ambigüetats, proclamá la *Unió Catalanista* la existencia de un poder central que, no sols ha de assumir la representació general del Estat en las relacions que tant en pau com en guerra sostinga ab las demás nacions dintre del concert dels pobles civilisats, sino que ha d' estar dotat de tots los atributs de la soberanía pera cuydar dels interessos generals y pera armonisar los interessos particulars de las regions; y si, sens perjudici d' aquest poder central reivindica pera Catalunya y pera las demás regions de la Península la plenitud de poder en tot lo que á son régimen intern se refereix, s' ha de suposar, com estraferent potser sense pensarho la coneguda frase de un monarca célebre virtualment ho suposan los polítichs d' ofici, que 'l Estat lo constituïen ells pera sostenir que ab aquestos principis lo Catalanisme atenta contra la integritat del Estat.

Lo Catalanisme, no s' ha pas d' amagar, es 'l enemich comú é irreconciliable de tots los que viuen de la política, aixís

dels que dintre del torn ordenat dels partits alternan en la possessió, ó més ben dit, en 'l usdefruyt del poder, com dels que, aprofitantse del cansament y desenganys de tota Espanya, procuran ab estérils agitacions que se 'ls regonesca la beligerancia, ja individual ab la assignació d' un lloch preeminent en cualsevol dels partits existents en virtut del trasbals constant de personas que en ella hi ha cada dia, ja colectiu per medi de la formació de partits nous; y perque entén que las perjudicials actuacions ab que desde temps immemorial dirigeixen aquestos homes los negocios del Estat son efecte y no causa, oposa al régimen que 'ls origina un régimen del tot distint.

Y, Senyora, 'l Catalanisme podrá errar, que falibles son los humans judicis y humá es lo moviment catalanista, pero no faltan ni colectiva ni particularment los homes que ab una abnegació, que sos mateixos adversaris ni sisquera concebeixen, lo sos tenen.

Podrá errar lo Catalanisme, pero no falta, y, es més, no erra, perque está en lo cert lo poble que pera mantenir 'l esperit expansiu de sa peculiar existencia resisteix las violencias dels que, contrariant la obra de Deu, per quina única voluntat obtenen ó perden la seva llengua las nacions, s' empenyan en imposársenhi una que no es la seva; que al mateix objecte resisteix igualment la imposició d' institucions jurídicas que no s' han fos en lo gresol de sas necessitats, negantse á abdicar de las que ell ha creat pel contacte ab la realitat y sostenint que á n' ell tantsols li tocan fer las transformacions ó exigencias que 'ls nous temps exigeixen; que vol, además, que la justicia en tots sos graus s' administre en sa propia terra y per jutjes naturals ó que s' hi hajan naturalisat y may per jutjes de comunió legal distinta y nascuts en terra ahont se respira 'l ambient d' un dret diferent; que preté que d' igual origen sian també tots los funcionaris públics sense distinció de jurisdiccions; que creu que es ell qui s' ha de cuydar de la seva propia hisenda; y que exigeix per fi, com á complement de tot aixó y pera que tot sia un fet, que, mitjansant 'l establiment dels corresponents organismes, sos representants, elegits per tots los elements sociales, se li compenetrin.

No erra ni falta y tampoch es egoista, com s' ha suposat, per que aixó Catalunya no ho reivindica per vinculació ni com á privilegi per ella, sino que ho reivindica en justicia pera todas las regions de la Península indistintament, á fi de que, intervenint todas en la direcció suprema y general del Estat, exercint todas en sos destins sa llegítima y natural influencia, y contribuint todas proporcionalment á sas càrregas, todas conforme al principis que acaban d' exposarse, desenrotllin independentment unas d' altrás las fonts especials de sa subsistencia, estatuhescan sas lleys públicas y civils de conformitat ab sos hàbits y sentiments jurídichs, administrin sos interessos ab arreglo á sas particulars conveniencias, ordenin sos impostos segons la índole y distribució de sa riquesa, organisin las milicias pera 'l manteniment del ordre interior y en armonia ab sas seculares inclinacions, y, en una paraula, quedin todas reintegradas en la plena possessió de son respectiu govern, sense que may cap d' ellas se trobi ni tansols en situació de poder imposar sa hegemonia á las demás, que aixó, y res més que aixó, es lo que representa 'l Catalanisme en sa essencia y en relació ab lo restant d' Espanya, y aixó

y res més que aixó, es lo que en conjunt proposa ja fa anys la *Unió Catalanista* per virtut de las Bases de Manresa, de las que, pera major coneixement de causa, te la honra de posar á les RR. MM. de Vostre Magestat un exemplar sa Junta Permanent.

Contra 'ls que volen aixó s' han desfet ab furor malsá las iras dels homes públics, sense diferencia de partits, fins las de casi tots aquells que ab solucions contrarias á las Institucions provocarian canbis radicals en la forma de Govern, sens execrar en lo fons los vicis del actual sistema. Y 's comprén: que al cap y á la fi 'l Catalanisme es la única resclosa que pot tancar lo pas á tots sos abusos y concupiscencias.

Pero lo que no 's comprén, y encara que 's compregués no hi hauria cap lley natural ni escrita que pogués justificarho, es que, ab tot y haver mantingut sempre 'ls partidaris d' aquesta idea lo raig d' acció de sa propaganda dintre dels límits de la legalitat més extricta, 's vejin perseguits, aquissats y posats fora lley.

Donantse 'l exemple en los Cassos Col·legisladors, desde la tribuna que deuria ser cátedra de justicia y de prudencia, á cubert y ab verdader abús de la immunitat parlamentaria seguidament se 'ls califica de bojos y criminals, seuse que ni tansols la rahó haja conseguit fins are sobreposarse á las passions desbordadas; la prempsa repeteix, comenta y propaga ab fruyció insensata tals ultratjes, y las autoritats, respirant la atmósfera aixís infeccionada, no sols se complaohen en suscitárloshi dificultats, sino que extreman los seus rigors oprimitlos de todas las maneras.

Com ja s' ha dit al comensament, malgrat la ambigüetat del seu context, no ha resultat, sembla, bastant flexible pera las denuncias y processos que contra ella seguidament s' incohan la lley que, sense cap discussió, fou aprobada al comensament d' aquest any, y la mateixa calumnia que, prenent per objectiu las ideas catalanistas á fi de llegitimar dita lley, las falsejá ab la nota de separatistas, després, prenent per objectiu 'ls procediments dels que las professan, ha presentat á aquestos com á factors de tots los desordres pera poder justificar, en apariencia, las midas excepcionals contra 'ls mateixos acordadas, y baix aquest concepte, de la mateixa manera que en dias no molt llunyans s' imputá al Catalanisme la resistencia que oposaren los gremis de Barcelona al pago de las contribucions, ab tot y haver assistit com á mer espectador á aquella protesta filla del general descontent, en temps més pròxims se li han atribuit las fressosas manifestacions ab que fou rebut á Catalunya un dels individuos del govern de V. M., per més que, identificantse del tot ab la opinió pública, s' associes á la general y significativa indiferencia que caracterisá 'l aconteixement, sense que directa ni indirectament intervengués en aquells esvalots, no ben definits, malgrat sa escassa importancia han motivat 'l estat de siti, declarat mitjansant un bando, en lo que la autoritat militar que 'l firma, no sols en primer terme, baix la clásica frase de *ataques indirectos á la integridad de la patria* y la no menos intermüada de *delitos conexos* y ab amenassas de consells de guerra sumarís, priva, en absolut, la propaganda catalanista, sino que en termes no menos capciosos se reserva donar més latitut al imperi de sa voluntat discrecional.

De manera que avuy los que sense buscar sos profits personals en la gestió de la

cosa pública no fan altra falta que la de sostenir ab abnegació sens limits y per medis honrats y legals una doctrina política honrada, que 'l President del actual Govern de V. M., obrant com á tal y en ocasió d' haverse dirigit també aquesta Junta á V. M. reconegué com llegítima mitjant-sant las textuals afirmacions de «*que el Gobierno sabe bien que el programa de la «Unió» no atenta al sentimiento de la existencia nacional»* y de «*que no le toca por lo tanto otra cosa que hacer sinó respetarlo como propaganda legítima de ideales más ó menos prácticos y progresivos, pero perfectamente licitos.*» baix lo govern de sa mateixa presidència se veuheu perturbats en l' us de sos més sagrats drets, escarnits y exposats fins inconscientment á perills.

Y pera que sia més fosch lo cuadro, mentres á pretext d' enganyosos desafactes s' oprimeix d' aquesta manera á Catalunya, se deixa corre sense fré l' odi que se li te y 's permet que se la ultratji y se la provoquí fins al punt de que un periódich que, quan menos per la classe quina representació s' atribueix deuria guardar més miraments ha pogut dir á ciencia y paciencia de las autoritats, que cal exterminar un noranta vuyt per cent dels fills d' aquesta noble terra.

En una paraula, se tracta de combatre al Catalanisme ab las armas de la política que be pot dirse clássica, d' aquesta política que en temps antichs despoblá gran part del terror de la Península convertintlo en hermots, que en los dos últims sigles ha llensat aquestos inmensos territoris que en concepte de colonias també formavan *part integrant del Estat Espanyol*, sens que en tant llarga experiència se 'ls haja ocorregut á sos adeptes provar, sisquera fos per via d' ensaig, si, ja que no podia retè-nirlos ab la forsa, 'n salvava ab llassos de concórdia y armonía algun fragment.

Lo problema, donchs, existeix y senzillament queda plantejat sobre la doble base d' unas ideas polítich-socials que, sentintse ab la sàvia de que s' aimentá la passada llibertat dels pobles y acomodantse á las necessitats modernas, avansan en camp obert sens més forsa que la de son dret, y 'l régimen centralista, xacrós y corromput, que desde la corcada fortaleza en que 's creu resguardat y sens preocuparse dels medis, pretén exterminarla.

La solució del conflicte no pot ser dup-tosa. Lo Catalanisme, digan lo que vullan los que per lo que 'ls hi convé enganyan tristament als directores de la política, determina una aspiració comú de tots los moradors de Catalunya, tant més potent en quan la nova generació en la que encarna d' una manera perfectament definida, per lley inexorable de naturalesa, va substituhint cada dia á la generació vella, entre la que s' hi observan encare certs encongiments; y 'ls ideals ó aspiracions d' un poble, per lo mateix que naixen de lo més amagat de sas forsas vitals, no moren, sino que encare brollan més gerdas quan la acció de disposicions violentas fereix sas manifestacions externas.

De la mateixa manera que al comen-sament del sigle que acaba las ideas de llibertat individual s' obriren pas contra la reacció y malgrat las crueltats de la política avans aludida ab que foren combatu-das, en l' alba del sigle que aném, á comensar s' imposarán contra todas las ressis-tencias las ideas de llibertat colectiva, que son las que bategan en lo fons del Cata-lanisme.

La solució del problema es, donchs, pre- vista. Lo que entre las boyras dels horit-

zonts en que 's destaca no arriba á ovirar-se, son la índole dels accidents que han de precedirla y la extensió de sas consecuen-cias.

No obstant á la iniciativa que á V. M. re-servan las lleys fonamentals del Regne li es dat encarrilar son adveniment de ma-nera que arribi sense estragos y sense que surti de sos justos limits.

No per aixó ve, 'enyora, la *Unió Cata-lanista* á obtenir declaracions que, si 'l respecte sempre degut al Cap del Estat no ho vedés recabar, las conveniencias cons-titucionals podrián impedir. Aquesta Junta 's limita á sometre á la prerrogativa regia las consideracions exposadas, esperant que V. M. ab la memoria fixa en la llarga llista dels mals que sempre ha produhit l' actual régimen, y posant sa atenció en las bases del que contra aquest se proposa, y á pre-sencia, ademés, dels procediments que 's segueixen contra 'ls elements catalanistas que 'l sostenen,—procediments que ja que no han de lograr destruhirlos si hi hagués lo propósit de llensarlos cap als partits ex-tréms que fa temps procuran atreúressels inclohent en sos programas alguns dels principis del Catalanisme, no podrián ser millor triats,—ab la serenitat de judici propia de la Magestat, se dignará meditar sobre ditas consideracions y resoldrá en consecuencia.

Senyora.—Als RR. PP. de V. M.
Madrid 6 de Juliol de 1900.

Manel Folguera y Durán.—Joseph Fran-quesa y Gomis.—Joaquim Botet y Sisó.—Fredrich Renyé y Viladó.—Domingo Martí y Juliá.—Joseph Maria Roca.—Lluís Marsans.

Un discurs d' en Romero

Suposo que á n' aquestes hores vos-tés ja s' haurán enter-t de la festassa que s' ha celebrat en lo Circol Rome-riste de Madrid, la setmana passada. Mes aixó no priva de que 'n parlem un xiquet perque... *se lo merece la flor.*

La comi-sió de romeristes catalans (Deu sab si ho son ó no), entra al Cir-col y entregá un missatge á en *Paqui-to el bullanguero* del Palau del Congrés.

La concurrencia era tan numerosa que no cabia en lo saló (ara acaben de dir-me que 'l lloch de que disposen aquella bona gent pera les reunions, no te més que sis metros d' ample per nou de llerch). Los comissionats ab unes llágrimas com á sapatilles que 'ls arruixen les galtes per efecte de la emoció, entreguen al seu amo un' ar-tística caixa feta de trossos d' olivera y perfumada ab sabó de rentá vidrie-res de drogueria, dintre de la qual hi va una pell de gos buldoch dessecala y en forma de pergami, ahont está es-crit lo missatge.

Grans aplaudiments, alegría indis-criptible, abrassades d' uns y altres fins que 'l gallo 's posa dret assobre d' una cadira adornada ab claus de l' época que 's van coneixer per primera vegada, y després de *remojar sus en-cantadoras fauces* ab un xiquet d' ei-gua ferruginosa, comensa l' indispen-sable *cuento de nunca acabar.*

¡Si n' ha dit de coses! ¡Si n' ha fet de promeses! ¡Calculin... essent poli-tich si haurá quedat descansat!...

Lo primer que 'ls va dir es: «*Nun-*

ca he sentido tanta satisfacción como hoy...»

Aixó podé ho ha dit durant la seva vida política tantes vegades com oble-yes donen per mil duros, lo qual pro-va que ja va comensar 'l seu discurs enganyant á la *distinguida concurren-cia*. Després ha parlat de les últimes guerres de Cuba y Filipines, tirant lo mort assobre d' en Sagasta. Ha dit mil y mil impropis en contra d' en Silvela, dientli que prometé casarse ab la veritat y la deixá pera vestir ver-ges y que aquesta solteria al pujar al poder li cansá y va casarse ab la men-tida, convertintse en un desenfrenat adulter. Senyala les vegades que 'n Silvela ha dit que se 'n aniria si pas-sessin coses que després han passat, y ell, apesar d' aixó, s' ha sacrificat quedantse.

¿Que 'ls hi sembla? Ningú ho diria qu' aquestes coses les diu en Romero. No sembla sinó que 's mor d' enveja perque no es éll 'l president del actual Consell de Ministres. Pero llegeixin un xiquet més y veurán com si que 's odio de clase lo que té 'l senyor an-tequerano.

Després de parlar pels quatre in-drets, treu una pipa, l' omple d' aquell tabaco que guarda de quan se cuydava de les perdudes colonias, hi cala foch y ab molta gravetat diu:

«¿Qué razón hay para que en España solo gobiernen los señores Sagasta y Sil-vela? ¡Ah, señores! si yo tuviera apoyo les »juro que sería poder...»

¡Qué diu, home!... ¡Es dir que si tenia apoyo sería poder!... No cal que ho juri perque si jo també 'n tingués fora l' home més felis del mon, mes ara, paciencia: vam-s, veig que vosté y jo patim del mateix mal: 'ns falta apoyo; pero no 's capfiqui, qui sab si d' un moment á l' altre 'ns surtirán unes quantes ánimes que 'ns voldrán apoyar, y aleshores *tutti contenti.*

Com que 'l *señorito* també es un xiquet graciós, durant lo seu discurs-et no han faltat algunes parauletes en broma, entre les quals ha dit, parlán del actual Govern, que no es estrany qu' avuy tingui un xiquet de credit, perque també 'n tingué donya Bal-domera.

Luego diu ab tota magestat y dei-xant per un moment la nota có-mica:

«Lo siento, señores, pero al fin de mis »dias, me veo muy cerca de volver á los »primeros rumbos de mi vida política....»

¡Ah dolent!... ¿qué 's refereix á n' aquella época en que segons conten males llengües va fer de fixadó de cartells? *Bien, hombre, bien,* si que me 'n alegro de saberho, aixís viurém previnguts.

Y per fi, després de parlar unes tres hores y mitja y adonantsen de que alguns dels ellí presents comen-saven á fer badalls de son, acabá lo seu discurs dient qu' al devan dels seus amichs lluytará, perque á n' éll no hi ha qui 'l *corrompi* ó be qui 'l *compri*.

Aixó vol dir que de polítichs se 'n podria fer una bona fira, perque, se-gons 'l *pollo*, n' hi han entre tots que tenen preu.

Jo ja m' ho pensava, pero no ho sabia del cert:

Los primers quartos qu' hem sobrin

me 'n compraré un pera distreurem en les estones d' aborriment, y hem faré 'l compte de que tinch un fonógrafo humá.

¡Quin concepte, Deu del cel!...

E. Cantero y Hernandez.

Tortosa, Joliol, 1900.

UNA MICA D' HISTORIA

Essent forsós lo dividir la historia de nostra terra per regnats, com totas las demés, y volgient donar com ja hem dit altrás vegadas, una lleugera idea de sos fets, remarcant los que creyem de més importancia, no podem detallar tots los regnats com voldriam sino detenirnos tan sols en los que més influiren en nostre Patria.

Al morir Pere III deixá dos fill's anomenats Alfons y Jaume, cenyint la corona lo primer, qual regnat fou curt encare que bastant compli at degut a las lluytas ab la noblesa d' Aragó, a l' haver refermat lo seu poder a Mallorca y á no haver fuit encare la brega pe 'l mar, seguin las victorias del gran almirall Roger de Lluria.

Un dels fets que més se destacan duran la vida d' Alfons III es lo tractat de pau ab la casa d' Anjou quals gestions diplomáticas duraren llarch temps.

La mort lo sorprengué á Barcelona quan tot just tenia 27 anys (18 juny 1291) succehintlo lo seu germá Jaume II, conegut en l' historia per lo Just.

Aquest monarca regná 36 anys portant á terme l' obra completa de la casa de Fransa, desitjada ja per tothom. Se torná l' illa de Sicilia á l' Iglesia cedint en cambi Córcega y Serdenya, que ab tot y esser cedidas prou costaren de conquistar; se tornaren los presoners de guerra, y 's verificá l' enllas entre nostre rey y Blanca d' Anjou, constant aixi en lo tractat de pau que 's firmá en 5 de juny de 1295.

Mentres tant las fronteras de nostre poble avansavan, allunyant als alarbs y ajudant mols cops lo nostre rey al de Castella, arriant fins á Murcia que torná á conquistar igual que 'l seu avi lo gran rey En Jaume I.

Durant aquest regnat se verificá l' expedició de Catalans y Aragonesos á Orient, fet d' armas heróich que honra á nostre Patria y dona una idea de lo que fou.

L' Enperador de Constantinopla, veyent avansar los turchs y considerantse impotent pera resistir l' embranzida, demaná l' ajuda del braus soldats de nostra terra que tan s' havian distingit en la guerra de Sicilia, llavors ja finida, arrenplantse al cap de poch temps una expedició composta d' uns set mil homes entre caballers almogàvers y peons, capitanejats per Roger de Flor, En Berenguer d' Entença y algun altre distingit capdill de l' época.

Al ser á Constantinopla (any 1303) foren rebuts ab grans mostres d' alegria que seguí en augment al veurer las victorias de nostras tropas y la fugida dels turchs, arriant en la con-

fiansa de l' Emperador fins á donar á Roger una nevoda seva per esposa.

La derrota dels turchs va ser completa, y ja fora 'ls invasors, los grechs volgueren desferse de qui va llivertarlos, essent assassinats en una festa Roger de Flor y molts dels seus caballers.

La vengansa va ser dura puig escampantse los almogàvers per la Grecia, portaren per tot arreu l' extermini, vencent á sos enemichs, y deixant un recort etern de son nom y de son esfors.

J. C. y A.

LO CAMPANÉ DE RIPOLL

AL SEU

MONASTIR

Catalans que 'n sou de mena,
que per Deu vo- bat lo cor;
que no us dobla á vil cadena
tot l' infern; ¡salut! ¡lahor!
que altre volta ab testa altiva
l' enlayra 'l temple d' Oliva;
¡Mirauló es imatge viva
«De la Fe, Patria y Amor».

Y' ets Monastir are
y de cap de brot.
¡Sopluig de mon pare
has florit encare
y ab cloquer y tot!

Quantes voltes lo mirava
clivellarse tot arreu,
cóm per tot l' eura arrelava
fins al arbre de la Creu;
una llágrima cohenta
cara avall baixava ardenta,
mentres deya ab ven planyenta.
«¡Sols s' earuna lo de Deu!»

Prou mirava la nau santa
nua y negra y sense gent,
y 'l cloquer que s' ageganta
esquerdarlo 'l torb furient;
Mentres triomfava pels pobles
la maldat y richs y nobles
versavan á dolls les dobles
per les costes del Ponent!

Si vora 'l Ter m' adormía,
son murmuri al escoltar,
me semblava l' armonía
tristes notes, trist plorar.
¡Es que son Geni 's migrava
perque 'l monastir finaval
¡Perque á la Verge cvirava
sense llanties, sense altar!

Entre monts y entre pinedes
sempre 'l veyá al méu devant
com gegant, que ses mansfredes
al cel alsa, agonitzant.
¡Mes ses notes llastimoses,
ab los ronchs del vent confoses,
no passavan les rescloses
de eixes ribes de Llevant!

«¡Germans, de Jofre nissagal
digué entre mitj d' un plor greu,
«¡sufiréu que 'n vostra ubaga
«s' enfonse 'l temple y la Creu?
«¿Qué os espanta ó que os aterra?
«¿quí farà á un titá la guerra?
«¿no ets tú 'l poble de la terra
«á qui esforsa 'l brás de Deu?»

Y plorant, vers la congesta
giro 'ls ulls, y joh brau soldat!
veig un noble d' aurea vesta
que del temple s' ha apiadat.
Es de gentil estatura,
té d' Oliva la figura,
lo geni en son front fulgura,
tot ell brolla magestat.

Pels turons d' envers Ausona,
com son ángel, vé volant;
y empeny l' obra, que com l' ona
va creixent y 's va enlayrant.
¡Ja 'l cel tocan les arcades!
miraula, serres nevades,
l' obra gran del gran Morgades!
¡com son Pare, es fill gegant!

Com gegant desde la timba
á tots crida ab veu de tró:
«A lluytar, que la fe mimva,
á salvar nostre penó.»
«¿Podrá més, diu, vil follia,
«lo vici, ó negre heretjía,
«ó l' esprit de traydoria,
«que la santa tradició?»
«Qui la santa fe menysprea
«que no vingue vora meu,
«que jo sols vull la llibrea
«de Jesús clavat en Creu.»
¡Catalunya, Patria noble,
escotal bé y vida doble
tu traurás; ja que 'ts lo poble
á qui empeny l' alé de Deu.

Y' ets Monastir are,
y de cap de brot.
¡Sopluig de mon pare,
has florit encare
y ab cloquer y tot!

Guillem.

Tortosa, Juliol de 1900.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge, dia 15, San Enrich.—Dilluns, 16, Ntra. Sra. del Carme.—Dimars, 17, San Aleix.—Dimecres, 18, San Frederich.—Dijous, 19, San Vicens de Paul.—Divendres, 20, San Elías profeta.—Dissapte, 21, Santa Práxedes.

NOTICIES

Un distingit Advocat que viu á Barcelona, fill de Tortosa, vindrá dintre de poch dies á nostra ciutat ab l' objecte d' assistir á una solemníssima funció que, costejada per ell, se celebrarà al ermitori de Ntra. Sra. de la Providencia, de la que 's fervent devot y á quin santuari s' han fet restauracions d' importancia gracies á la seva cooperació.

Aquesta setmana se publicarà 'l cartell dels *Jochs Florals* que han de tindre lloch á n' aquesta ciutat durant les próximes festes de la Verge de la Cinta. S' han rebut ja molts premis de válua y s' en esperen altres no menos importants.

Lo Consell d' Administració del pont de Ntra. Sra. de la Cinta ha acordat retornar als accionistes lo 20 per 100 per acció.

Lo dilluns al vespre se va calar foch á la paridora del hort anomenat del *Pedregal*, propietat de D. Ignaci de Ramon. Les flames havien pres tals proporcions que á no haver acudí á temps los hortolans del voltant l' edifici adosat á la mateixa s' hauria cremat del tot. Afortunadament no v' haverhi cap desgracia personal, de lo que 'ns alegrém moltíssim.

***

Lo mateix dia va iniciarse un altre incendi á l' Arrabal de Jesús en la casa de D. Jascinto Segarra.

Per' apagarlo hi acudiren moltíssimes persones y casi la major part dels P. P. Jesuites, quina abnegació y patriotisme ha sigut molt enlayrada també s' ha alabat molt la conducta de les Germanes de Ntra. Sra. de la Consolació qu' obriren les portes del Convent, ab l' objecte de facilitar l' aigua de sos pous.

Gracies á la poderosa ajuda de tots, lo foch se vá apagar més prompte de lo que 's creya y sense tenir que condoldre funestes conseqüencies.

Preguéu á nostres suscriptors que 'n lo cas d' anarsen á passar l' istiu á fora se serveixin avisar son nou domicili pera enviarlos LA VEU DE TORTOSA sense augment de preu.

Imp. de E. Cantero, San Blay, 34, Tortosa.